

Usaysad Derg., 2022; 8(1):69-94 (Araştırma makalesi)

HASTANE BİRLEŞMELERİNİN FİNANSAL ANALİZİ: KAMU HASTANELERİNDE BİR UYGULAMA

FINANCIAL ANALYSIS OF HOSPITAL COMBINATIONS: AN APPLICATION IN PUBLIC HOSPITALS

Yavuz KAYA

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, yavuz_kaya_38@hotmail.com, orcid.org/0000-0002-0802-474X

Doç. Dr. Enis Baha BİÇER

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, ebbicer@cumhuriyet.edu.tr, orcid.org/0000-0002-1624-4988

Makale Gönderim-Kabul Tarihi (30.03.2022-29.04.2022)

Öz

Sağlığa ayrılan payların rasyonel ve adil dağıtılabilmesi için kıt kaynakların en iyi şekilde yönetilmesi gerekmektedir. Bu amaçla kaynakların nasıl kullanıldığını belirlemek ve daha iyi kullanılabilmesi için de finansal analize ihtiyaç duyulmaktadır. Çalışmada Sivas Devlet Hastanesi ile Sivas Numune Hastanesinin birleşme öncesi (2013-2015) yılları ile birleşme sonrası (2016-2018) yılları arasındaki finansal performansları karşılaştırmalı tablolar analizi ve oran analizi ile değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda tespit edilen verilere göre Sivas Devlet Hastanesi ile Sivas Numune Hastanesinin birleşmesinde arzulanan finansal hedeflere ulaşılmadığı görülmüştür. Hastanelerin birleşmesiyle, birlikte likidite durumunun kötüye gittiği, net çalışma sermayesinin negatife geçtiği, ticari borçların arttığı, borç ödeme gün süresinin uzadığı, birleşme ile birlikte net satışlar artmasına rağmen maliyet ve giderlerde meydana gelen artış satışlardan çok fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu durum ise hastanenin sürekli zarar etmesine, öz kaynak yapısının bozulmasına ve öz kaynaklarının erimesine neden olmuştur. Birleşmede istenen amaçtan uzaklaşarak kurum verimsiz bir duruma geçmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal performans, karşılaştırmalı tablolar analizi, oran analizi, hastane birleşmeleri

Abstract

Scarce resources should be managed in the best way in order to distribute the shares allocated to health in a rational and fair manner. For this purpose, financial analysis is needed to determine how resources are used and to use them better. Thesis work the 6-year financial statements of the relevant hospitals, 3 years before the merger (2013-2015) and 3 years after the merger (2016-2018). According to the data determined as a result of the study, it was seen that the desired financial targets were not achieved in the merger of Sivas State Hospital and Sivas Numune Hospital. It has been determined that with the merger of the hospital, the liquidity situation deteriorated, the net working capital became negative, the amount of commercial debts increased and these debts were in the form of short-term debts, the debt payment day period was extended, and the increase in expenses was much more than the sales, although net sales increased with the merger. has

69

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 8 Sayı/Issue : 1 Yıl/Year : 2022 ISSN -2149-6161

been done. This situation, on the other hand, caused the hospital to suffer permanent losses, deteriorate the equity structure and melted its own resources. Moving away from the desired purpose in the merger, the institution went into an inefficient state.

Keywords: Financial performance, comparative tabular analysis, ratio analysis, hospitals mergers

GİRİŞ

Kişi ve toplumun hayatında önemli yer alan sağlık ve sağlık hizmetleri için bütçelere ayrılan paylar gün geçtikçe artmaktadır. Ülkeler gayri safi yurtiçi hâsıllarının ve bireylerde gelirlerinin büyük bir kesimini sağlık giderlerine ayırmaktadırlar (Tokat, 2014: 11).

Araştırmanın yapıldığı 2013 ile 2018 yılları arasında ülkemizde sağlığa yapılan harcamalar incelendiğinde; 2013 yılında 84.390.000 Türk Lirası iken 2018 yılında 165.234.000 Türk Lirası harcama yapılmıştır. 2013 yılında bütçeden % 4,7 pay ayrılırken 2018 yılında % 4,4 lük pay ayrılmıştır. Aynı dönemde 2013 yılında kişi başı sağlık harcaması 1.108 Türk Lirası iken 2018 yılında 2030 Türk Lirasına çıkmıştır (Sağlık İstatistikleri Yıllığı, 2018: 260). Bu artış sadece ülkemize mahsus olmayıp tüm dünyada da artış göstermektedir. Bu artışın sonucunda sağlık hizmetlerinin maliyetleri gündemdeki yerini koruyan önemli bir konudur. Sağlık hizmetlerini veren sağlık kurumları özellikle hastaneler, sağlık sisteminin önemli bir parçasıdır. Özellikle tıp biliminin teknoloji ile birlikteliği ile hızla gelişmesi sağlık kurumlarını üst düzey teknolojik kurumlar haline getirmiştir. Bu durum sosyal güvenlik ve devletin bütçesinden daha fazla para aktarılmasına neden olmuştur. Bu kadar yüksek teknolojinin olduğu, ileri düzeyde uzmanlıkların ve harcamaların yapıldığı sağlık kurumlarının yönetilmesi güçleşmiş ve finansal yönetimin de önemi daha da artmıştır.

İşletme fonksiyonlarından olan finansal yönetim, sağlık hizmeti veren kurumlarda idareci pozisyonunda bulunan kişilere kurum hakkında mali yapıları hakkında bilgiler veren ve yöneticilerin doğru karar vermesine yardımcı olan bir araçtır. Finansal analiz ise, mali tablolarda yer alan kalemler arasındaki ilişkileri ve bunların zaman içerisindeki değişimlerini inceler ve değerlendirir. Finansal analizin amacı kurumun likidite, karlılık ve borç ödeme gücünü değerlendirmek ve kurumla ilgili geleceğe yönelik planlama ve tahminlerde bulunmaktır.

Yapılan finansal analizler sayesinde kurumun işletmenin mevcut durumu tespit edilirken bulunan sonuçlara göre kurumun geleceği için kararlar alınır (Özer, 2012: 184). Türkiye’de, hastanelerde finansal yönetim faaliyetlerine yeterince önem verilmediği bilimsel çalışmalarla ortaya konulmuştur. Kamu hastanelerinde finansal performansın ölçümü; yönetim kademesine hastanenin geçmiş dönem performansını değerlendirme ve gelecek dönemler için yatırım ve finansal kararlar verme ve gelecek planlamasında yardımcı olmaktadır. Farklı yöntemler ile finansal analiz yapılmakla birlikte çalışmamızda karşılaştırmalı tablolar analizi ve oran analizi yöntemleri uygulanarak değerlendirme yapılmıştır.

Ülkemizde Sağlık Bakanlığına bağlı hastanelerde birleşmeler yapılmaktadır. Bakanlığımız bu birleşmelerle bakanlıkça uygulanan bölge merkezli sağlık planlamaları çerçevesinde belirlenen, bakanlığa ait birden fazla sağlık tesisinin bulunduğu il ve ilçelerde sağlık tesislerinin yönetimin tek elde toplanması, mevcut sağlık kaynaklarının daha etkili ve verimli kullanılabilmesi için tek elden planlanmaktadır. Bu araştırma ile Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin birleşmesi ile bakanlık mali açıdan istenilen hedeflere ulaşip/ ulaşamadığı sorusuna cevap aranmaktadır.

FİNANSAL ANALİZ

Hastane işletmelerinin finansal durumlarını analiz etmek için kullanılan finansal tablolar analiz teknikleri doğru ve güvenilir bilgiyi elde etmek için kullanılan yöntemdir. Hastane işletmelerinin son 3-5 yıldaki finansal tablolarına ilişkin verileri oran analizi yöntemi ile değerlendirilmekte ve yapılan finansal analiz sonucunda elde edilen bilgiler bir araya getirilmektedir (Cleverly ve Cameron, 2007: 260).

Sağlık alanından yaşanan baş döndürücü gelişmeler sonucunda hastaların sağlık kurumlarından beklentilerinin artmasına neden olmuş, bu beklentin sonucundan sağlık harcamalarının da artmasına neden olmuştur. Hastaneler oluşan bu maliyetlere katlanabilmesi için mali yapılarını ve finansal bilgilerinin kontrol etmeleri gerekmektedir (Janati vd., 2014: 92).

Finansal tablolar analizinin faydaları (Poyraz, 2008: 69; Sayılğan, 2013: 167):

- Kaynaklarının sağlanması ve varlıklara dağılımının incelenmesi,
- İşletmenin geleceği konusunda tahminler yapılması,
- İşletme sahipleri, yöneticileri ile 3. şahıslara bilgi sağlanması,
- İşletmenin geçmişi ve mevcut ilişkin bilgiler vermesi,
- Finansal planların oluşturulması,
- Finansal politikaların gözden geçirilmesi (Poyraz, 2008: 69; Sayılğan, 2013: 167).

Finansal Tablolar Analiz Yöntemleri

Finansal tablo analizlerine farklı sınıflamalar yapılmakla birlikte dört başlıkta toplanmaktadır (Karapınar ve Ayıkoğlu, Zaif, 2013: 71).

- Oran Analizi
- Eğilim Yüzdeleri Yöntemi ile Analiz (Trend Analizi)
- Yüzde Yöntemi ile Analiz (Dikey Analiz)
- Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analiz)

Analiz yöntemleri birbirlerinden farklı olup birbirlerinin alternatifi değil, birbirlerinin tamamlayıcılarıdır. En çok kullanılan analiz yöntemi ise oran analizidir (Karapınar ve Ayıkoğlu, Zaif, 2013: 71).

Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analiz)

Karşılaştırmalı tablolar analizleri iki farklı yöntemde yapılmaktadır. Bu yöntemlerden ilki birinci yılın bütün kalemleri yüz olarak alınır ve sonraki yılların artışı bu baz yıla göre hesaplanır. Diğer yöntemde ise yıllık meydana gelen artış ve azalışlar yüzde olarak hesaplanır, böylelikle yıllık hareketler daha yakından takip edilebileceği söylenebilir (Okka, 2015: 151).

Yüzde Yöntemiyle Analiz (Dikey Analiz)

Bilanço toplamı 100 kabul edilerek, her bir kalemin bilanço toplamına oranı ve toplam içindeki yüzdesi hesaplanmaktadır (Akgüç, 2013: 449).

Bu yöntemin diğer analiz yöntemlerinden farkı bilançodaki hesap kalemlerinin toplam içindeki nisbi değerleri görülmezken, bu yöntem sayesinde bu değeri görmek mümkündür (Akgüç,

2013:449). Ayrıca bu yöntem ile sektöre ilişkin ortalama değerleri belirlemek mümkündür (Karapınar ve Ayıkoğlu Zaif, 2013: 71).

Eğilim Yüzdeleri Yöntemiyle Analiz (Trend Analizi)

Bu yöntem ile işletmeler durumlarının değişip değişmediği ya da sabit kalıp kalmadığının belirlenmesi için kullanılan bir yöntemdir (Gapenski, 2005: 541). Bu yöntemin yapılabilmesi için işletmenin finansal tablolarında bir yılı esas alınarak o yıla ait finansal tablonun tüm kalemlerinin kabul edilmesi, bundan sonraki dönemlerin aynı türde ki hesaplarının temel alındığı yıldaki hesaplara göre değişim yüzdelerinin belirlenip yorumlanmasını sağlayan bir analiz yöntemidir (Ağırbaş, 2014: 106).

Oran Analizi

İşletmelerin gelir tablolarına ya da bilançosunda ki verilerin iyi olması işletmeler hakkında değerlendirme yapmamız için yeterli olmayacaktır (Gapenski, 2005: 531).

Bilanço ve gelir tablosundaki verileri bir birbirleriyle bağlantılı şekilde değerlendirilmesi daha sağlıklı sonuçların elde edilmesini sağlayacaktır. Sağlık sonuçlar almamızı sağlayan oran analizi işletmelerin finansal performansının değerlendirilmesinde kullanılan ve en sağlıklı sonuçların alınmasını sağlayan analiz yöntemidir (Sarıalsan ve Erol, 2008: 188).

YÖNTEM

Araştırmanın Amaç ve Kapsamı

Tanımlayıcı tipte yapılan bu çalışmada Sivas Devlet Hastanesi ile Sivas Numune Hastanesinin 2013-2015 yılları arası bilanço ve gelir tablolarının hastanelerin birleşmesi sonrasındaki 2016-2018 yılları arası bilanço ve gelir tabloları ile karşılaştırması sonucunda hastane birleşmesinin finansal yapıda ve performansta bir değişiklik meydana gelip gelmediği belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmada evren Sivas Devlet Hastanesi ile Sivas Numune Hastanesinin 2013,2014 ve 2015 yılı bilanço ve gelir tablosu ile Sivas Numune Hastanesinin 2016,2017 ve 2018 yılları arasında bilanço ve gelir tablosu verileridir. Yeni Numune Hastanesi Kasım 2015 tarihinde açıldığından dolayı 2015 Kasım ve Aralık ayı verileri birleşme öncesine dâhil edilmiştir. Araştırmanın evreniyle örneklemi aynı verilerden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmada, veri toplama araçları olarak Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesine ilişkin bilanço ve gelir tablolarından yararlanılmıştır. Araştırmada; hastanelerin sermaye yapılarını ve finansal performans seviyelerini tespit etmek için oran analizi ve karşılaştırmalı tablo analizi ile devlet hastanelerinin birleşme öncesi ve sonrası hastanelerinin finansal performanslarını ne oranda etkilediğini görmek için ise eğilim yüzdeleri analizi ve oran analizinde kullanılan rasyolar kullanılmıştır. Veriler Microsoft Office Excel 2010 programında analiz edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmada kullanılan veriler Sivas Sağlık Müdürlüğünden yazılı izin alınarak Sivas İl Sağlık Müdürlüğü Muhasebe Biriminden temin edilmiştir. Çalışma için Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 22.04.2020 tarih ve 2020/6 karar sayısı ile onay alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde Sivas Devlet Hastanesi ile Sivas Numune Hastanesinin 2013-2015 arası ve 2016-2018 yıllarında birleşme sonrası finansal tabloları karşılaştırmalı tablo analizi, yüzde yöntemi ile analiz, eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz ve oran analizi yöntemi ile incelenmiş ve grafiklerle gösterilmiştir.

1. Karşılaştırmalı Tablo Analizi (Yatay Analiz)

Sivas Devlet Hastanesi ile Sivas Numune Hastanesinin 2013-2018 yılları arasındaki yatay analizi hesaplamasında her yıldaki artış veya azalışlar yüzde olarak hesaplanmış ve böylelikle yıllık hareketler yorumlanmıştır. Sivas Devlet Hastanesi ile Sivas Numune Hastanesinin 2013-2015 yılı bilançoları konsolide edilerek artış ve azalışlar yorumlanmıştır.

Tablo 1: Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi (Konsolide) 2013-2015 ile Sivas Numune Hastanesi 2016-2018 Yatay Analiz Tablosu

	2013-2014	2013-2015	2013-2016	2013-2017	2013-2018
Aktif	7,54	-2,89	-23,91	-7,37	-25,09
Dönen Varlıklar	20,22	-9,17	-28,64	2,24	-13,65
Duran Varlıklar	-28,74	15,08	-10,38	-34,85	-57,81
Pasif	7,54	-2,89	-23,91	-7,37	-25,09
Kısa Vadeli Yabancı Kaynak	-40,41	15,92	81,10	201,54	221,81
Uzun Vadeli Yabancı Kaynak	0	0	0	0	0
Özsermaye	112,07	-41,40	-322,15	-860,03	-965,15

1.1. Aktifler

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin aktiflerinde 2014 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 7,54 oranında artış, 2015 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 2,89 oranında azalış, 2016 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 23,91 oranında azalış, 2017 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 7,37 oranında azalış ve 2018 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 25,09 azalış olduğu söylenebilir. Hastanelerin birleşmesi sonrası aktiflerinde azalış olduğu söylenebilir.

1.1.1. Dönen Varlıklar

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin dönen varlıklarında 2014 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 20,22 oranında artış, 2015 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 9,17 oranında azalış, 2016 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 28,64 oranında azalış, 2017 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 2,24 oranında artış ve 2018 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 13,65 azalış olduğu söylenebilir. Birleşme öncesi 2014 yılında likiditenin arttığı ancak 2015 yılında likiditenin kısmi olarak azaldığı söylenebilir. Ancak birleşme sonrası 2016 ve 2018 yılında likiditenin düştüğü ve 2017 yılında kısmi bir artış olduğu görülmektedir. İşletmenin bu likide azalışı kurumun nakit sorunu çekip ödemelerde sorun yaşamasına sebep olabilir.

Hazır Değerler

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin hazır değerlerine 2014 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 46,23 oranında artış, 2015 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 0,61 oranında artış, 2016 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 116,53 oranında artış, 2017 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 164,63 oranında artış ve 2018 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 76,31 azalış olduğu görülmektedir. Hastanelerde birleşme öncesi hazır değerlerde artış olmuştur. Birleşme sonrası da hazır değerlerde artış olmakla birlikte 2018 yılında hazır değerlerde azalış olduğu söylenebilir. Hastanenin hizmet verdiği vatandaşların % 95'i Sosyal Güvenlik Kurumu kapsamında olduğundan bu kurumda tedavi giderlerini Sağlık Bakanlığına global bütçe uygulamasından dolayı peşin olarak ödemesi ve Sağlık Bakanlığının tedavi kurumlarına nakit aktarımında tahakkuk tutarından ziyade yaptıkları harcamaya göre para göndermesinden dolayı hazır değerlerde artış olduğu söylenebilir. Bu durum hastanenin daha fazla borçlanmasına sebep olabilir.

Ticari Alacaklar

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin ticari alacakları 2014 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 175,73 oranında artış, 2015 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 93,54 oranında artış, 2016 yılına bakıldığında 2013 yılına göre %85,11 oranında azalış, 2017 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 21,17 oranında azalış ve 2018 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 18,87 azalış olduğu görülmektedir. Birleşme öncesi ticari alacaklar arttığı ancak birleşme sonrası ticari alacakların düştüğü bunun sebebi ise kurumun harcamaların sürekli olarak artması sonucu Sağlık Bakanlığınca tahakkuk miktarından daha fazla nakit göndermesinden dolayı vadeli alacaklar azalmıştır.

Stoklar

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin stoklarına 2014 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 52,82 oranında azalış, 2015 yılına bakıldığında 2013 yılına göre %55,33 oranında azalış, 2016 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 45,06 oranında azalış, 2017 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 32,52 oranında azalış ve 2018 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 1,70 azalış olduğu görülmektedir. Birleşme öncesi ve sonrası stok miktarının düşmesi olumlu olarak yorumlanabilir. Ancak bu düşüş yıllar itibari ile azalmış ve bir önceki yıla göre artmaya başlamıştır. Hastane hizmetlerinde üretilen hizmetin stoklanmadığından dolayı bu stoklar üretimde kullanılan ilaç ve sarf malzemelerden oluşmaktadır. Bu malzemelerde miat sorunu olması ve nakite çevrilmesi fazla mümkün olmadığından stok miktarının artması olumsuz olarak değerlendirilebilir.

1.1.2. Duran Varlıklar

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin duran varlıklarında 2014 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 28,74 oranında azalış, 2015 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 15,08 oranında artış, 2016 yılına bakıldığında 2013 yılına göre %10,38 oranında azalış, 2017 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 34,85 oranında azalış ve 2018 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 57,81 azalış olduğu görülmektedir. Duran varlıklardaki azalış işletmenin yatırım yapmadığı üretim ve satışların azaldığı gibi düşünülse de birleşme ile yeni bir hastane binasına geçilmesinden dolayı genel bütçe imkanları ile duran varlık yatırımları yapılmış ve bunun sayesinde Sağlık Uygulama Tebliği fiyatlarında bu dönemde artış olmamasına rağmen brüt satışlarda artış olduğu söylenebilir.

Maddi Duran Varlıklar

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin maddi duran varlıklarında 2014 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 20,92 oranında azalış, 2015 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 28,72 oranında artış, 2016 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 0,70 oranında azalış, 2017 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 27,14 oranında azalış ve 2018 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 52,81 azalış olduğu görülmektedir. Bu durum işletmenin döner sermaye kaynaklı maddi duran varlık yatırımı sürekli azalttığı şeklinde yorumlanabilir. Ancak genel bütçeden de bu maddi duran varlık yatırımı yapılmaz ise işletmede üretim ve satışlarda azalmaya neden olabilir.

1.1.3. Pasifler (Kaynaklar)

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin pasiflerinde 2014 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 7,54 oranında artış, 2015 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 2,89 oranında azalış, 2016 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 23,91 oranında azalış, 2017 yılına bakıldığında 2013 yılına göre %-7,37 oranında azalış ve 2018 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 25,09 azalış olduğu görülmektedir. Hastanelerin birleşmesi sonrası pasiflerinde azalış olduğu söylenebilir. Ancak pasifler incelendiğinde kısa vadeli borçların arttığı ve öz kaynakların azaldığı ve işletmenin sürekli zarar ettiği şeklinde yorumlanabilir.

Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin kısa vadeli borçlarında 2014 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 40,41 oranında azalış, 2015 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 15,92 oranında artış, 2016 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 81,10 oranında artış, 2017 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 201,54 oranında artış ve 2018 yılına bakıldığında 2013 yılına göre %221,81 artış olduğu görülmektedir. Bu durum hastanenin kısa vadeli şekilde borçlandığını göstermektedir. Kısa vadeli borçların dönen varlıklarla finansmanı genel kabul görmüş kural iken dönen varlıklarca karşılanamadığı ve kurumun borç miktarının çok fazla arttığı söylenebilir. Bu durum kurumun borç ödeme süresinin uzaması ve malzeme tedarikinde büyük sıkıntı çekmesine neden olabilir. Kurumun malzeme alamaması veya piyasa fiyatlarının üzerinde malzeme almasına sebep olabilir.

Öz Kaynaklar

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin öz kaynaklarında 2014 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 112,07 oranında artış, 2015 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 41,40 oranında azalış, 2016 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 322,15 oranında azalış, 2017 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 860,03 oranında azalış ve 2018 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 965,11 azalış olduğu görülmektedir. Hastanenin 2014 yılında öz kaynaklarında artış olmuş ancak birleşme ile öz kaynakların negatife geçtiği söylenebilir. İşletme 2014 yılında kar etmesine rağmen birleşme ile zarar eden bir kurum haline geldiği söylenebilir.

2. Yüzde Yöntemi ile Analiz(Dikey Analiz)

Sivas Devlet Hastanesi ile Sivas Numune Hastanesinin 2013-2018 yılları arasındaki dikey analizi bilançoda yer alan kalemlerin yüzdesel payı hesaplanmış ve bu kalemlerin 2013-2018 yılları arasında nasıl bir değişim gösterdiği yorumlanmıştır.

Tablo2: Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi 2013-2015 ile Sivas Numune Hastanesi 2016-2018 Dikey Analiz Tablosu

	GRUP TOLAMLARINA GÖRE ORANI (%)							
	SDH-2013	SDH-2014	SNM-2013	SNM-2014	SNM-2015	SNM-2016	SNM-2017	SNM-2018
Aktif	100	100	100	100	100	100	100	100
Dönen Varlıklar	70,12	85,54	76,27	79,78	69,31	69,50	81,79	85,42
Duran Varlıklar	29,48	14,46	23,73	20,22	30,69	30,50	18,21	14,58
Pasif	100	100	100	100	100	100	100	100
Kısa Vadeli Yabancı Kaynak	49,88	22,00	77,68	55,21	80,89	161,29	220,59	291,1
Uzun Vadeli Yabancı Kaynak	0	0	0	0	0	0	87,48	103,4
Özkaynak	50,52	78,00	21,44	44,79	19,11	-92,46	-259,8	-365,7

2.1. Dönen Varlıklar

Sivas Devlet Hastanesinde 2013 yılında dönen varlıkların toplam aktifler içindeki payı % 70,12 iken, 2014 yılında % 85,54 yükseliş göstermiş, 2015 yılında % 69,31 yükseliş göstermiştir.

Sivas Numune Hastanesinde 2013 yılında dönen varlıkların toplam aktifler içindeki payı % 76,27 iken, 2014 yılında % 79,78 yükseliş göstermiş, 2015 yılında % 69,31 ve hastanelerin birleşmesinden sonra 2016 yılında % 69,50 azalış göstermiş, 2017 yılında % 81,79, 2018 yılında 85,42 yükseliş göstermiştir.

Bu işletmenin likide durumun yüksek olduğunu söylenebilir. Bunun sebebi kurumun alacaklarını peşin tahsil etmesi olabilir. İşletmenin stoklarında yıllar itibari ile sürekli artması dönen varlık oranının artmasına neden olduğu söylenebilir. İşletmelerin hazır değerlerinin artması da likidite durumunu artırmıştır ancak 2018 yılında hazır değerleri % 3 'e düşmüştür.

2.2. Duran Varlıklar

Sivas Devlet Hastanesinde 2013 yılında duran varlıkların toplam aktifler içindeki payı % 29,88 iken, 2014 yılında % 14,46 azalış göstermiş, 2015 yılında % 30,69 azalış göstermiştir.

Sivas Numune Hastanesinde 2013 yılında duran varlıkların toplam aktifler içindeki payı % 23,73 iken, 2014 yılında % 20,22 azalış göstermiş, 2015 yılında % 30,69, 2016 yılında % 30,50 ve hastanelerin birleşmesinden sonra 2017 yılında % 18,21 ve 2018 yılında 14,58 azalış göstermiştir.

Bu hastanelerin birleşme öncesi duran varlık yatırımların düştüğü ancak birleşme sonrası artış gösterme ile birlikte özellikle 2017 yılı ve 2018 yıllarında toplam varlıklar içinde payın düştüğü bu sebeple birleşme sonrası hastanenin yatırım yapmadığı veya genel bütçe imkânları ile yatırım yaptığı söylenebilir. Ancak unutmamalıdır ki yatırım yapmadıkça büyüme ve kar elde etmek veya zarar etmemek mümkün değildir.

2.3. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Sivas Devlet Hastanesinde 2013 yılında kısa vadeli yabancı kaynakların toplam kaynaklar içindeki payı % 49,48 iken, 2014 yılında % 22 azalış göstermiş, 2015 yılında % 80,89 artış göstermiştir.

Sivas Numune Hastanesinde 2013 yılında kısa vadeli yabancı kaynakların toplam kaynaklar içindeki payı % 77,68 iken, 2014 yılında % 55,21 azalış göstermiş, 2015 yılında % 80,89 ve

hastanelerin birleşmelerinden sonra 2016 yılında % 161,29, 2017 yılında % 220,59 ve 2018 yılında 291,11 artış göstermiştir.

Hastaneler birleşme öncesi kısa vadeli borçlarını düşürürken, borçlar kaynaklar içinde % 30 -50 pay oluştururken birleşme ile birlikte kısa vadeli borçlar %200 -300 oranında bir artış göstererek oldukça artmış olduğu söylenebilir. Bu mali yapı içinde mali borçların ve son yıllarda ödenecek diğer yükümlülüklerin artışı söylenebilir. Bu finansal yapı istenenin çok uzağında ve sürdürülebilir bir mali yapı olmadığı söylenebilir. İşletmelerde ideal bir finansal yapıda dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynaklar paralel olması lazımken hastane birleşme sonrası kısa vadeli yabancı kaynakların çok fazla kullanıldığı ve dönen varlıkların bu yabancı kaynakları karşılayamayacak duruma geçtiği söylenebilir. İşletme sermayesi birleşme ile birlikte negatife geçtiği söylenebilir.

2.4. Öz Kaynaklar

Sivas Devlet Hastanesinde 2013 yılında öz kaynakların kaynak toplamı içindeki payı % 50,22 iken, 2014 yılında % 78 artış göstermiş, 2015 yılında % 19,11 artış göstermiştir.

Sivas Numune Hastanesinde 2013 yılında öz kaynakların kaynak toplamı içindeki payı % 21,44 iken, 2014 yılında % 44,79 artış göstermiş, 2015 yılında % 19,11 artış , 2016 yılında % 92,46, 2017 yılında % 259,83 ve 2018 yılında %365,72 azalış göstermiştir.

Hastanelerin birleşme öncesi öz kaynak oranı 2013 yılına göre 2014 yılında artmış ve kısa vadeli borçları azalış göstermiş olduğu söylenebilir. Ancak birleşme sonrası öz kaynak oranı negatife geçtiği söylenebilir ve özellikle birleşme ile birlikte hastanelerin sürekli zarar ettiği söylenebilir.

3. Eğilim Yüzdeleri (Trend) Analizi

Sivas Devlet Hastanesi ile Sivas Numune Hastanesinin 2013-2018 yılları arasındaki eğilim yüzdeleri analizi ile bilançoda yer alan kalemlerin temel alınan yıldaki hesaplara göre değişim yüzdeleri hesaplanmıştır. Sivas Devlet Hastanesi ile Sivas Numune Hastanesinin 2013-2015 yılı bilançoları konsolide edilerek artış ve azalış gösterdiği yorumlanmıştır.

Tablo 3: Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi (Konsolide) 2013-2015 ile Sivas Numune Hastanesi 2016-2018 Trend Analiz Tablosu

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Aktif	100	107,54	97,11	76,09	92,63	74,91
Dönen Varlıklar	100	120,22	90,83	71,36	102,24	86,35
Duran Varlıklar	100	71,26	115,08	89,62	65,15	42,19
Pasif	100	107,54	97,11	76,09	92,63	74,91
Kısa Vadeli Yabancı Kaynak	100	59,59	115,92	181,10	301,54	321,81
Uzun Vadeli Yabancı Kaynak	100	0	0	0	0	0
Özsermaye	100	212,07	58,60	-222,15	-760,03	-865,11

3.1. Aktifler

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin aktiflerinde 2014 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 107,54 oranında olduğu ve artış olduğu, 2015 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 97,11 oranında olduğu azalış, 2016 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 76,09 oranında olduğu, 2017 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 92,63 oranında olduğu ve 2018 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 74,91 oranında olduğu ve hepsinde azalış olduğu söylenebilir. Hastanelerin birleşmesi sonrası aktiflerinde 2013 yılına göre % 10-25 arası azalış olduğu söylenebilir.

Dönen Varlıklar

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin dönen varlıklarında 2014 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 120,22 oranında olduğu ve artış olduğu, 2015 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 90,83 oranında olduğu ve azalış olduğu, 2016 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 71,36 oranında olduğu ve azalış olduğu, 2017 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 102,24 oranında olduğu ve artış yaşandığı ve 2018 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 86,35 oranında olduğu ve azalış olduğu söylenebilir. Hastanelerde dönen varlıklarında 2013 yılına göre 2014 yılında % 20'lik artış söylenebilirken 2015 yılında %10 lük azalış olmuştur. 2016 ve 2018 yıllarında 2013 yılına göre % 15-30 arası dönen varlıklarda azalış olduğu söylenebilir. Bu durum dönen varlıklardaki azalış işletme için olumsuz bir gelişme diye yorumlanabilir. Çünkü işletmenin likidite durumunda azalış olduğu ve kısa vadeli yabancı kaynakları karşılaya bilmesinde sorun olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Duran Varlıklar

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin duran varlıklarında 2014 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 71,26 oranında olduğu ve azalış olduğu, 2015 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 115,08 oranında olduğu ve artış olduğu, 2016 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 89,62 oranında olduğu ve azalış olduğu, 2017 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 65,15 oranında olduğu ve azalış olduğu ve 2018 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 42,19 oranında olduğu ve azalış olduğu söylenebilir. Hastanelerin 2014 yılında duran varlık yatırımın azaldığı ancak 2015 yılında 2013 yılına göre %15'lik artış olduğu söylenebilir. Birleşme öncesi bu durum olumlu şeklinde yorumlanabilir ancak birleşme ile birlikte duran varlıklarda % 58 yakın azalma göstermektedir. Bu durum olumsuz olarak düşünebilir ve uzun vadede işletmenin başarısız olmasına neden olabilir.

3.2. Pasifler

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin pasifler 2014 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 107,54 oranında olduğu artış olduğu, 2015 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 97,11 oranında olduğu ve azalış olduğu, 2016 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 76,09 oranında olduğu ve azalış olduğu, 2017 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 92,63 oranında olduğu ve azalış olduğu, 2018 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 74,91 oranında olduğu ve azalış olduğu söylenebilir. Hastanelerde birleşme öncesi kaynaklarda 2014 yılı itibari ile 2013 yılına göre artış olmuş ancak 2015 yılında ise 2013 yılına göre %3 lük azalış olmuştur. Birleşme ile kaynaklarda % 10-25 arasında azalış olmuştur. Ancak kaynaklar detaylı incelendiğinde kısa vadeli borçlanmanın çok fazla artışı ve öz kaynaklarda büyük düşüşler olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin kısa vadeli yabancı kaynakları 2014 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 59,59 oranında olduğu ve azalış olduğu, 2015 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 115,92 oranında olduğu ve artış olduğu, 2016 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 181,10 oranında olduğu ve artış olduğu, 2017 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 301,54 oranında olduğu ve artış olduğu ve 2018 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 321,81 oranında olduğu ve artış olduğu söylenebilir. Hastanelerin birleşme öncesi kısa vadeli borçları dönen varlıklar tarafından karşılanabilirken birleşme ile kısa vadeli borçlar çok fazla artmış ve hastanelerde borç ödeme sıkıntı yaratmış olabilir. Bu durum hastanelerin finansal kaynakları çevirmesinde sıkıntı yaşayabileceği ve tedbir alması gerektiği şeklinde yorumlanabilir.

Öz Kaynaklar

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin öz kaynaklarında 2014 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 212,07 oranında olduğu ve artış olduğu, 2015 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % 58,60 oranında olduğu ve azalış olduğu, 2016 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % -212,15 oranında olduğu ve azalış olduğu, 2017 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % -760,03 oranında olduğu ve azalış olduğu, 2018 yılına bakıldığında 2013 yılına göre % -865,11 oranında olduğu ve azalış olduğu söylenebilir. Hastanelerde birleşme öncesi öz kaynaklardan finansman sağlanabilirken birleşme ile öz kaynaklardan finansman sağlanamaz duruma geldiği ve kısa vadeli borçlara yüklenilerek hastanenin dar boğaza girdiği söylenebilir.

4.Oran Analizleri

Oran (rasyo) analizi ile birbiriyle ilişkili kalemlerin oranlanarak ilişkilerin ortaya konmaya çalışıldığı bir analiz yöntemidir. Mali tablolarda yer alan tutarların nispi ilişkileri incelenerek işletmelerin mali durumu konusunda bilgiler edinilir. Oran analizi likidite oranları, finansal yapının analizine ilişkin oranlar, faaliyet (devir hızı) oranları ve kârlılık oranları olmak üzere 4 grupta incelenmektedir.

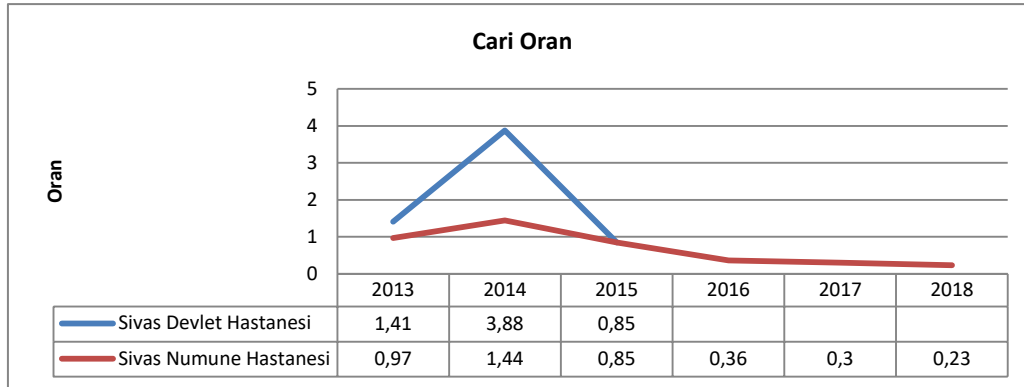
4.1. Likidite Analizi

Likide oranları, firmaların kısa vadeli yükümlülüklerin yerine getirebilme gücünü ortaya koyan, işletmenin borçlarını ödeyebilmesi için gerekli geri ödeme yapacak nakdi elde etme gücünü göstermekte olan oranlardır. Bu amaçla kullanılan oranlar Cari Oran, Likit Oran(Asit-Test Oranı) ,Nakit Orandır. Yapılan çalışma kapsamında Sivas Devlet Hastanesinin ve Sivas Numune Hastanesinin 2013-2015 yılları arası ile 2016-2018 yıllarında birleşmeleri sonucu ortaya çıkan 3 er yıllık oranları hesaplanmış olup, bu oranlara ait grafik ve yorumlar yer almaktadır.

Cari Oran (Dönen Varlıklar/ Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar)

Likiditeyi en geniş perspektifte ortaya koyan cari oran, dönen varlıkların kısa vadeli yükümlülüklerle oranlamasıyla bulunur ve kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü gösterir.

Grafik 1. Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi Cari Oran Bulguları

Grafik 1 de Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin 2013-2015 arası cari oranları ile hastanelerin birleşme sonrası 2016-2018 yılları arası cari oranların sonuçları verilmiştir.

Sivas Devlet Hastanesinin birleşme öncesi cari oranının 1,5'tan büyük olduğu, Sivas Numune Hastanesinin 1'in üstünde olduğu ve dönen varlıkların kısa vadeli borçları karşılaması ile sorun olmadığını yani kısa vadeli borçları ödeme sorunu çekmediği anlaşılmaktadır.

Bu iki hastanenin birleşme sonrası cari oranının 0,30 'lar ve altına düştüğü görülmektedir. Bu ise hastanelerin birleşme sonrası dönen varlıklarının kısa vadeli borçlarını karşılayamadığı borç ödemesinde sorun yaşanacağını göstermektedir.

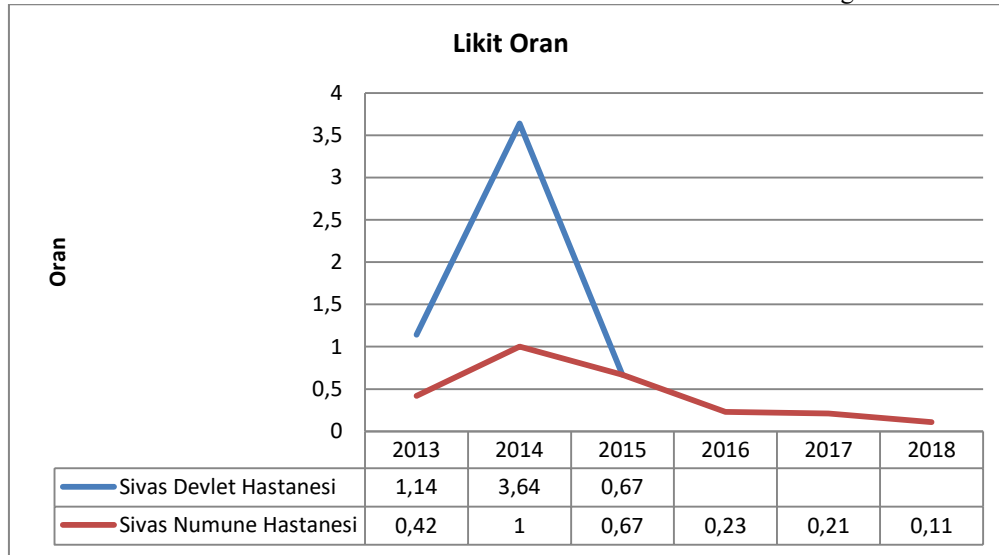
Birleşme öncesinde hastanelerin net işletme sermayeleri pozitif iken, birleşme sonrası negatife dönüştüğü görülmektedir.

Likit Oran (Asit Test Oranı) (Dönen Varlıklar- Stoklar/ Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar)

Bu oran firmalardaki stokların paraya çevrilememesi durumunda dahi kısa vadeli yabancı kaynakların karşılanıp karşılanamayacağını ortaya koymaktadır.

Asit test oranı gelişmiş ülkelerde 1 gelişmekte olan ülkelerde 0,65-0,80 arasında olması olumlu değerlendirilmektedir.

Grafik 2. Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi Likit Oran Bulguları

Grafik 2 de Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin 2013-2015 arası likit oranları ile hastanelerin birleşme sonrası 2016-2018 yılları arası likit oranların sonuçları verilmiştir.

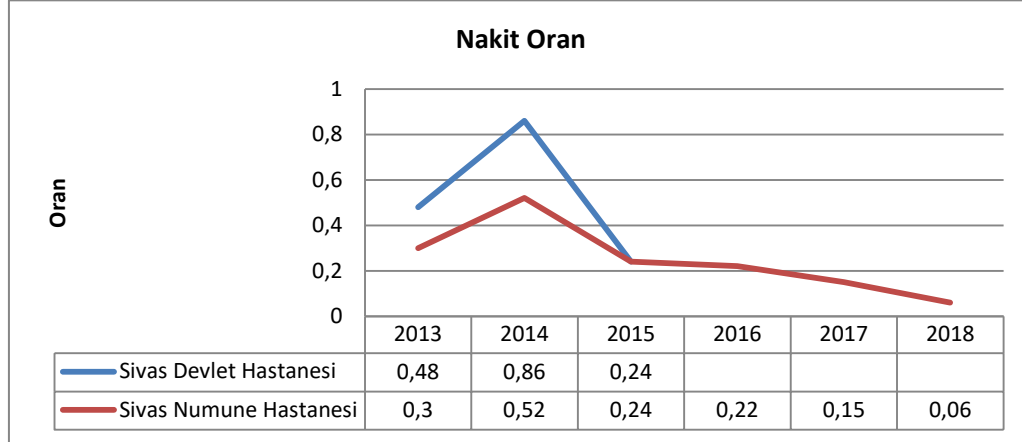
Sivas Devlet Hastanesinde ve Sivas Numune Hastanesinin 2013-2015 yılları arasında stoklarını nakitte çevirmese de dönen varlıklarının kısa vadeli yabancı kaynakları karşılayabilecek mali durumunu göstermektedir. Ancak hastanelerin birleşmesi sonrası fazla stokla çalışması ile birlikte stokların elden çıkarılmaması durumunda dönen varlıkların kısa vadeli yabancı karşılayamadıkları ortaya çıkmaktadır.2016-2018 yılları arası likit oranı olumsuz olarak görülmektedir.

Nakit Oran

Satışların yavaşlaması ve alacakların tahsilinin zorlaşması durumlarında hazır değerlerle kısa vadeli yükümlülükleri karşılama gücünü göstermektedir.

Oranın 0,20'nin altına düşmemesi genel bir kural olarak arzulanmaktadır. Oranın 0,20'nin altına düşmesi durumunda, işletmenin para durumunda sıkışık bir durum ortaya çıkar ve işletmenin yeni kaynaklar bulma zorunluluğu doğar.

Grafik 3. Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi Nakit Oran Bulguları

Grafik 3 de Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin 2013-2015 arası Nakit oranları ile hastanelerin birleşme sonrası 2016-2018 yılları arası Nakit oranların sonuçları verilmiştir.

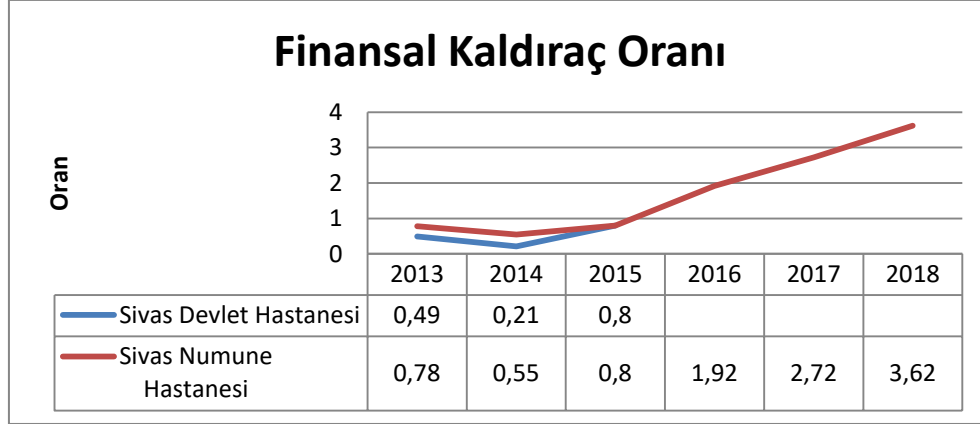
Hastanelerin birleşme öncesinde stoklarını nakitte çeviremeye de ve alacaklarının tahsilinde zorlansa da genel kabul görmüş 0,20 üstünde nakit oranına sahip olduğu görülmektedir. Nakit sıkıntısı çekmediğini ortaya koymaktadır.

Hastanelerin birleşme sonrasında nakit oranlarının yıllar itibari ile sürekli düştüğü görülmektedir. Bu durum hastanelerin nakit sıkıntısı çektiğini göstermektedir. Bu durumun süreklilik arz etmesi firmaların hastanelerin ihtiyaçlarını karşılamada teklif vermemeleri veya piyasa fiyatlarının üstünde teklif vermelerini doğuracaktır. Bu spiral kırılmadığı durumlarda hastanelerin zarar eden verimsiz kurumlar haline gelmesi kaçınılmazdır.

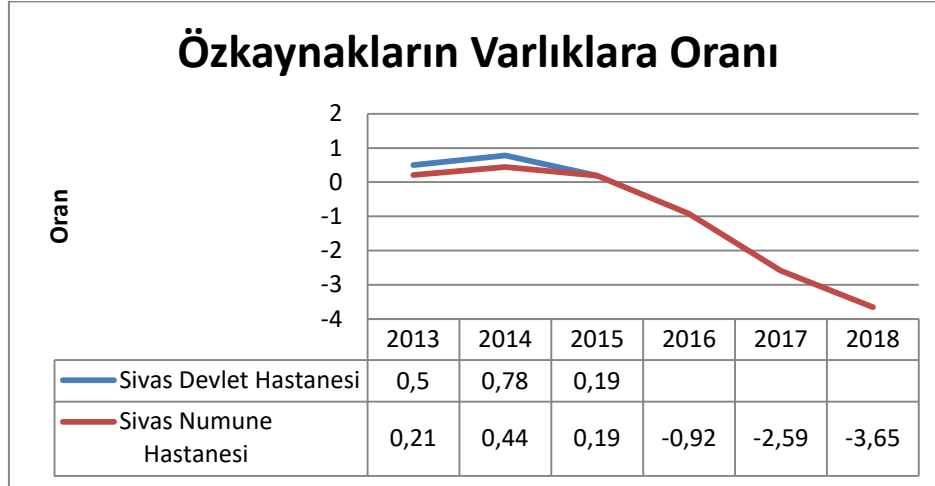
4.2. Hastanelerin Finansal Yapı Analizi

İşletmenin borçları ve öz kaynaklarının nasıl finanse edildiğini, uzun vadeli borçlarını ödeyip ödeyemeyeceği, borçla finansmanın ne kadar faydalı olduğunu ölçmek amacıyla kullanılmaktadır. Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin birleşme öncesi finansal yapı ile ilgili oranların değerlendirildiğinde finansal yapının iyi olduğu, kısa vadeli borçların oranının toplam kaynaklar içinde genel kabul görmüş oranlar içinde bulunduğu söylenebilir. Öz kaynaklarında hastanelerde bulunduğu ve uzun vadeli borçların rahatlıkla ödenebileceği durumda olduğu söylenebilir. Birleşme ile birlikte kısa vadeli borç oranı çok yükselmiş ve öz kaynaklar negatife geçmiştir. Birleşme ile birlikte finansal yapı bozulmuş, hastanelerin kısa vadeli yabancı kaynaklarla finanse edildiği, borç yüküne girdiği ve öz kaynağın eriyip bittiği söylenebilir.

Grafik 4. Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi Finansal Kaldıraç Oranı Bulguları

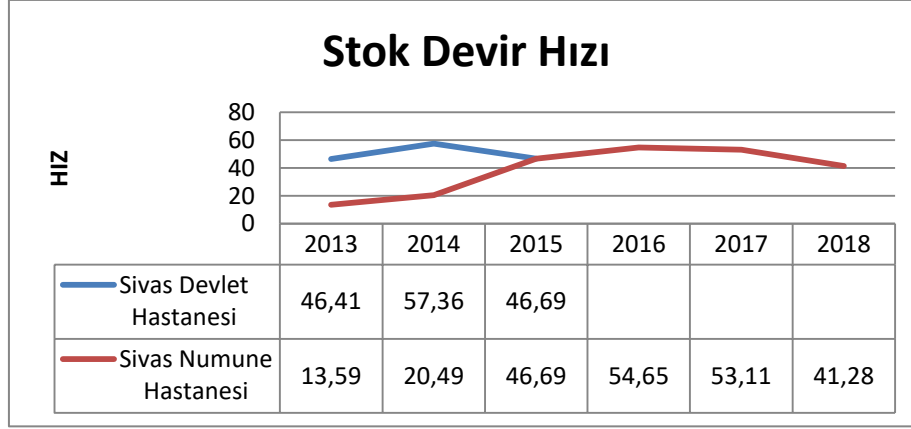
Grafik 5. Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi Öz Kaynakların Varlık Toplamına Oranı Bulguları

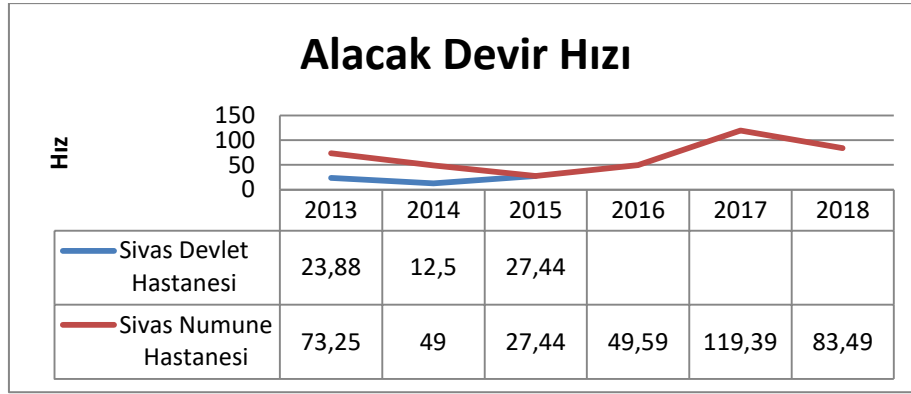
4.3. Hastanenin Faaliyet Analizi

Faaliyet oranları; İşletmenin varlıklarının etkin kullanılıp kullanılmadığının belirlenmesi, satışlara oranla varlıklara ne miktarda yatırım yapıldığını ve faaliyetlerini ne derece etkin olduğunu ortaya koyan oranlardır. Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin faaliyet (etkinlik) oranları değerlendirildiğinde alacakların devir hızı ve alacakların tahsil süresi birleşme ile birlikte iyiye gitmiştir. Ancak birleşme ile ticari borçların devir hızı düşmüş ve ticari borçların ödeme süresinin uzadığı söylenebilir. Dönen varlık ve duran varlık devir hızlarının birleşme ile birlikte arttığı, öz kaynak devir hızının azaldığı ve negatife geçtiği söylenebilir. Faaliyet oranları ile ilgili bazı oranlardaki birleşme ile birlikteki artış sebepleri Sağlık Bakanlığının uygulandığı ve hastaneleri destekleme niteliğinde politikardan kaynaklandığı söylenebilir. Bu uygulamalara rağmen hastanenin ticari borçların devir hızı ve borç ödeme süresinde büyük sıkıntılar olduğu söylenebilir.

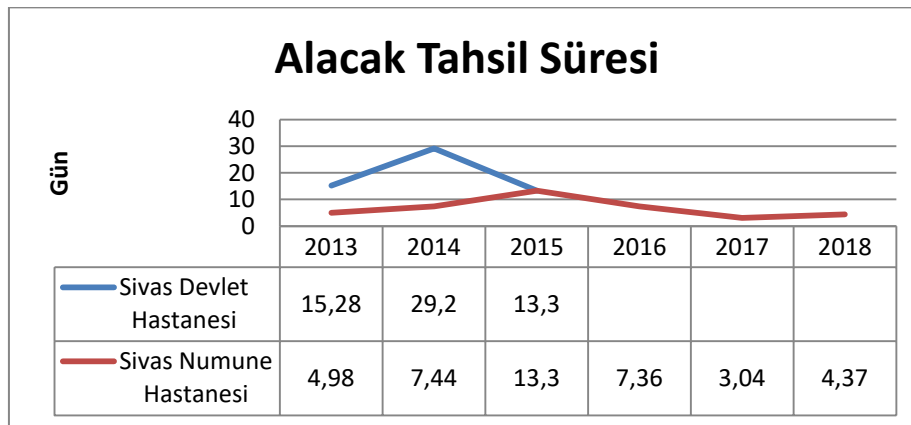
Grafik 6. Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi Stok Devir Hızı Bulguları

Grafik 7. Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi Alacak Devir Hızı Bulguları

Grafik 8. Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi Alacak Tahsil Süresi Bulguları

4.4. Hastanenin Karlılık Analizi

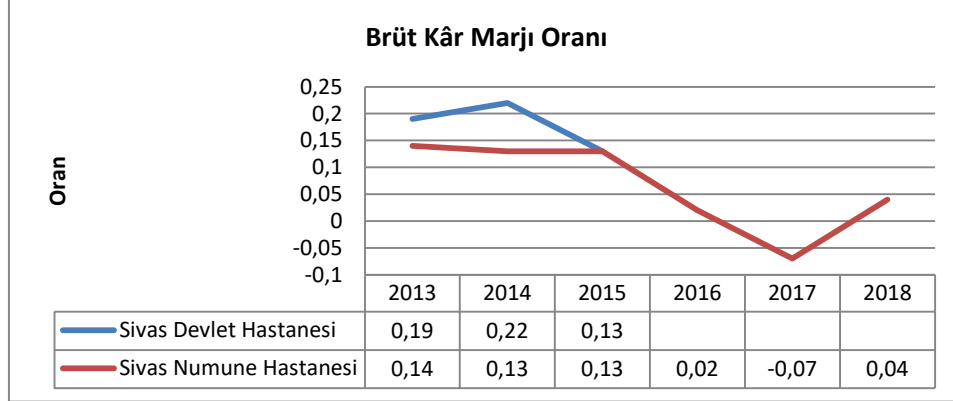
İşletmenin karlılık oranları likiditenin, varlıkların, borçların etkin yönetilip yönetilmediğini göstermektedir. Bu amaçla kullandığımız oranlar Brüt Kâr Marjı Oranı, Faaliyet Kârı Oranı, Net Kâr Marjı Oranı, Öz Kaynak Kârlılığı Oranı, Varlık Kârlılığı Oranı yapılan çalışma kapsamında Sivas Devlet Hastanesinin ve Sivas Numune Hastanesinin 2013-2015 yılları arası ile 2016-2018

yıllarında birleşmeleri sonucu ortaya çıkan 3 er yıllık oranları hesaplanmış olup, bu oranlara ait grafik ve yorumlar yer almaktadır.

Brüt Kâr Marjı Oranı

Brüt kâr marjı, net satışların yüzde kaçının brüt satış kârı olduğunu gösterir ve brüt kâr marjı, firmaların mal ya da hizmet üretim maliyeti ve bunların fiyatlama politikaları konusunda fikir vermektedir.

Grafik 9. Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi Brüt Kâr Marjı Oranı Bulguları

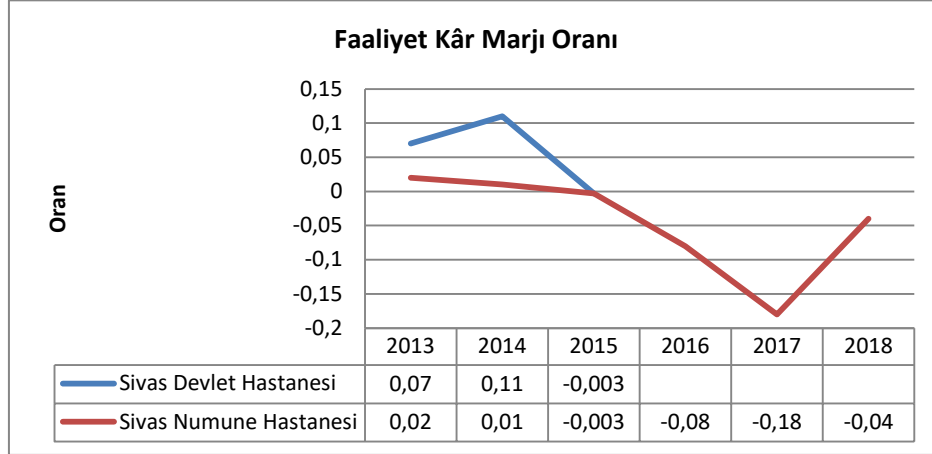

Grafik 9’de Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin 2013-2015 arası Brüt Kâr Marjı Oranı ile hastanelerin birleşme sonrası 2016-2018 yılları arası Brüt Kâr Marjı Oranı sonuçları verilmiştir. Sivas Devlet Hastanesi ile Sivas Numune Hastanesinin birleşme öncesi brüt satış kârı net satışların % 20 ile %15 arasında olduğu ve kar yüzdesinin iyi olduğu söylenebilir. Ancak birleşme sonrası bu kar yüzdesinin düştüğü hatta negatife geçtiği görülmektedir. Bu durum için hastanenin faaliyet giderlerini ve diğer giderleri ödemede sorun olduğu söylenebilir. Hastanenin birleşme sonrası bir büyüme meydana gelmiş ve buna paralel gelirden artmış ancak gider artışı gelirden daha fazla olduğu şeklinde söylenebilir.

Faaliyet Kâr Marjı Oranı

Sağlık kurumunun net satışların yüzde kaçını oranında faaliyet karı elde ettiğini göstermektedir.

Grafik 10. Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi Faaliyet Kâr Marjı Oranı

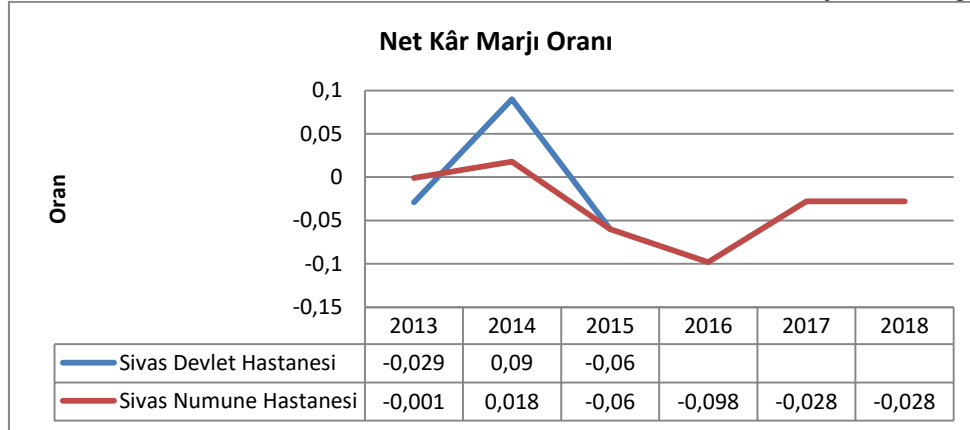
Grafik 10’da Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin 2013-2015 arası Faaliyet Kâr Marjı Oranı ile hastanelerin birleşme sonrası 2016-2018 yılları arası Faaliyet Kâr Marjı Oranı sonuçları verilmiştir.

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinde birleşme öncesinde net satışlar içinde faaliyet kârı elde ettiği görülmektedir. Sivas Devlet Hastanesini faaliyet kârının daha yüksek olduğu söylenebilir. Hastaneler için sağlık hizmeti üretimi ve sunumunda başarılı olduğu söylenebilir. Ancak birleşme sonrası faaliyet kârı olmadı ve hastanelerin zarar ettiği söylenebilir. Bu durum sağlık hizmeti sunumunda ve üretimi sürecinde sorunlar olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Net Kâr Marjı Oranı

İşletmede vergi, yasal yükümlülükler ve diğer giderler karşılandıktan sonra kalan net kârın, net satışlara oranıdır.

Grafik 11. Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi Net Kâr Marjı Oranı Bulguları

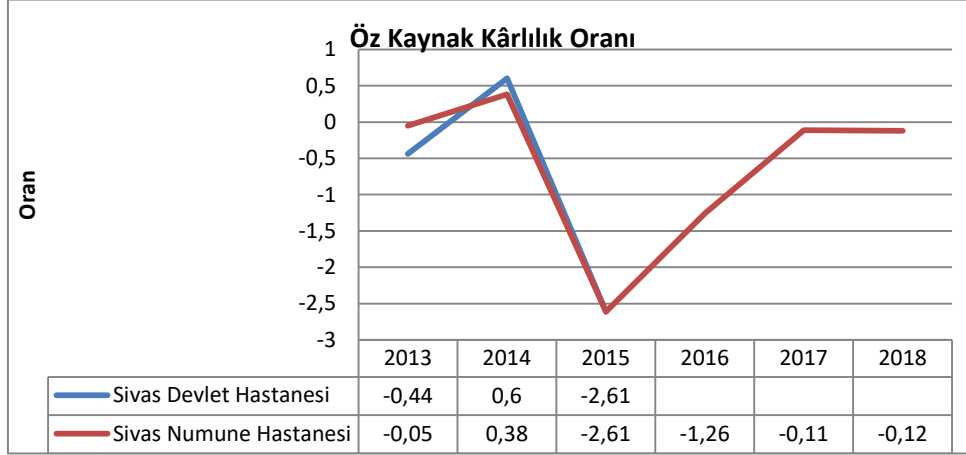

Grafik 11’de Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin 2013-2015 arası Net Kâr Marjı Oranı ile hastanelerin birleşme sonrası 2016-2018 yılları arası Net Kâr Marjı Oranı sonuçları verilmiştir. Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi 2014 yılında net kâr elde ettiği ancak birleşme öncesi diğer yıllarda zarar ettiği söylenebilir. Birleşme sonrasında Sivas Numune Devlet Hastanesi de zarar ettiği söylenebilir.

Öz Kaynak Kârlılık Oranı

Sağlık kurumlarında yatırılan paradan elde edilen karın değerlendirilmesinde kullanılan bir orandır.

Grafik 12. Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi Öz Kaynak Kârlılık Oranı

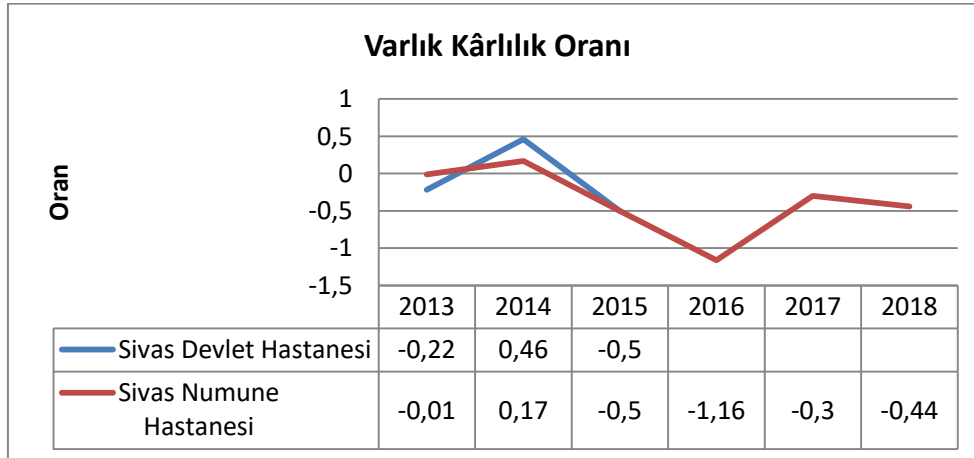
Grafik 12’ de Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin 2013-2015 arası Öz Kaynak Kârlılık Oranı ile hastanelerin birleşme sonrası 2016-2018 yılları arası Öz Kaynak Kârlılık Oranı sonuçları verilmiştir.

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinde birleşme öncesi 2014 yılında net kâr edilmesine rağmen diğer 2 yılda net zarar olduğundan bu oran negatif çıkmıştır. Birleşme sonrası net kar olmadığından işletmeler zarar ettiği söylenebilir. Bu oranlar ilgili olarak 2014 yılı için olumlu olarak değerlendirilebilirken diğer yıllar için olumsuz denebilir.

Varlık Kârlılık Oranı

Sağlık kurumunu aktifinde yer alan dönen ve duran varlıkların sağlık hizmeti verilmesinde ne derece kârlı kullanıldığını değerlendirmeye katkı sağlayan orandır.

Grafik 13. Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi Varlık Kârlılık Oranı Bulguları

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 8 Sayı/Issue : 1 Yıl/Year : 2022 ISSN -2149-6161

Grafik 13’ de Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin 2013-2015 arası Varlık Karlılık Oranı ile hastanelerin birleşme sonrası 2016-2018 yılları arası Varlık Karlılık Oranı sonuçları verilmiştir.

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesi birleşme öncesi 2014 yılında varlıkların daha iyi kullanıldığı ve kâr edildiği şeklinde yorumlanabilir. Ancak birleşme sonrası sürekli zarar ettiği sağlık kurumlarında boş kapasite olduğu veya sahip olduğu varlıkları verimli ve etkili kullanmadığı söylenebilir. Hastanelerin yabancı kaynak kullanım yükü altında olduğu söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizde sağlık kurumlarının finansal yapısının analiz edilmesi genellikle oran analizi yöntemi ile bir hastanenin birkaç yıllık mali durumu, bir ildeki bulunan hastanelerin mali durumu ve afilyasyon uygulamasına geçen hastanelerinin mali durumunu kapsayan çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucu finansal performans analizinde ve değerlendirmesinde farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir.

Eyüpoğlu (2019) Sağlık Bakanlığına bağlı 59 adet A1 genel eğitim ve araştırma hastanesi ile 43 adet kamu üniversite hastanesinin 2013-2017 yılları arasındaki bilanço ve gelir tabloları kullanılarak hastanelerin finansal oranlarının belirleyerek karşılaştırılma yapmayı amaçlamıştır. Yapılan analizler sonucunda her iki hastane grubunun da likidite sıkıntısı yaşadığı, stok bulundurma maliyetine katlandığı, borçların ödenmesinde sıkıntı yaşadığı ve yıllar itibarıyla zarar ettiği görülmektedir. Bununla birlikte Sağlık Bakanlığı eğitim ve araştırma hastaneleri ile kamu üniversite hastanelerinin bazı finansal oranları arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir (Eyüpoğlu, 2019: 124).

Alper (2016) Sivas Numune Hastanesinin 2012, 2013 ve 2014 yıllarına ilişkin olarak oran analizi yöntemiyle hastanenin sektör oranları ile karşılaştırmasını yapmıştır. Alper hastanenin likidite durumunun iyi olduğu, net çalışma sermayesinin yeterli olduğu, alacaklarını tahsil edebildiği, stoklarını sektöre göre daha hızlı satışa çevirebildiği, finansal yapısının güçlü olduğu, ilk iki yıllık karlılık oranlarının olumsuz iken üçüncü yıl karlılık oranlarının artış gösterdiğini saptamıştır (Alper, 2016: 81,82).

Bu çalışmada Sivas Numune Hastanesinin 2013-2015 yılları arası finansal durumunun Alper ‘in yapmış olduğu çalışmayla uyumlu olduğu görülmüştür. Likidite durumunun iyi olduğu ve dönen varlıkları ile kısa vadeli yabancı kaynakları karşılama durumuna sahip oldukları, kısa vadeli borçların pasifler oranı kabul edilebilir olduğu, hastanenin bazı yıllar kar ettiği söylenebilir.

Demirtaş (2016) Ege bölgesinde 2011 yılında faaliyet gösteren bir üniversite hastanesi ile afiliye olan bir devlet hastanesinin 2009-2011 afilyasyon öncesi ve 2012-2014 yılları arası afilyasyon dönemindeki finansal performansı finansal oran analizi ile değerlendirmiştir.

Demirtaş hastane afilyasyon öncesinde elinde daha fazla likit varlık bulundururken afilyasyondan sonra bulundurulmuş likit varlık miktarı azalmıştır. Hastane afilyasyon öncesinde daha fazla yabancı kaynak kullanırken afilyasyondan sonra kurumda yabancı kaynak kullanımı azalmış, öz kaynak kullanımı artmış, diğer bir deyişle kurumun mali gücü afilyasyondan sonra artmaya başlamıştır. Hastane afilyasyon öncesinde kredili alacakların tahsilinde sorun yaşarken afilyasyondan sonra kurumda bu durum düzelmiş ve verimlilik afilyasyon sonrası artmıştır. Hastane afilyasyon

87

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/usaysad>

(KAYA, Y. / BİÇER, E.B.)

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 8 Sayı/Issue : 1 Yıl/Year : 2022 ISSN -2149-6161

öncesinde zararlı çalışırken afilyasyon sonrası varlıkla verimli ve etkili bir şekilde kullanılarak kâra geçilmiş, yönetimde ve sağlık hizmetinin üretilip dağıtılmasında başarı elde edilmiştir. Bu göstergeler hastanenin afilyasyon sonrası daha olumlu bir finansal davranışa geçtiğini işaret etmektedir (Demirtaş, 2016: 72).

Orak (2015) Ankara ilinde Sağlık Bakanlığına bağlı 20 hastanenin 2008-2013 dönemi 6 yıllık finansal tablo analiz etmiştir. Orak tarafından yapılan çalışmada kısa vadeli yabancı kaynaklarında artış ve hastanelerin likit varlıklarında azalış tespit edilmiştir. Bu çalışmada stoklara fazla yatırım yapıldığı ve hastanelerin zarar ettiğini tespit etmiştir (Orak, 2015: 77-78).

Çam (2008) Karaman Devlet Hastanesi'nin finansal performansının ölçmeye çalışmıştır. Karaman Devlet Hastanesi'nin 2003-2007 yılları arasındaki mali tablolarında faydalanılarak oran analizi yapmıştır. Oran analizi yapıldıktan sonra oranlar arasında oluşan sapmalar ve bu sapmaların nedenleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada Karaman Devlet Hastanesi'nin 2003-2007 yıllarındaki mali tablolarından faydalanılarak oran analizi yapılmış ve finansal performansı hesaplanmıştır. Finansal analizinde temel farklılıkların 2004 yılında ortaya çıktığı belirlenmiştir. 2003'te ki değişikliklerle performansa sisteminin daha işlevsel hale getirilmesi ile çalışanların döner sermayeden aldıkları pay yükseltilmiştir. Yapılan bu değişikliklerle verilen hizmet sayısı artmış ve dolayısıyla satışların % 87 artmasına sebep olmuştur. Satışların artmasına karşın, hizmet maliyeti % 97, faaliyet giderleri ise % 175 artmıştır. Bunun sonucunda net kârlardaki artış sadece % 4 olmuştur. Mevcut durum 2007 yılına kadar devam etmiştir. 2005 ve 2006 yıllarında da satışlardaki artışa rağmen net kârlar sürekli olarak azalmıştır. Bunun ana sebebi ise faaliyet giderlerindeki artış oranının satışlardaki artış oranından daha fazla olmasıdır. 2007 yılında ise satışlar % 11, satışların maliyeti ise % 25 büyürken, faaliyet giderlerindeki % 14'lük azalış net kârın % 57 artmasını sağlamıştır. Bunların yanı sıra hastaneler gerekli malzemelerin alımında hastane satın almalarının daha işlevsel hale getirilmesi hastanenin hastanelerin borç yükünü artırmıştır. Bunun sonucunda 2003 yılına kıyasla 2004 yılında likidite oranlarını azalmış ve borçlar /öz sermaye oranının artmasına sebep olmuştur. Bu durum 2007 yılına kadar devam etmiştir. 2007 yılında ise alınan tasarruf tedbirleri çerçevesinde faaliyet azaltılmıştır. Bunun sonucu olarak hastanenin 2007 yılında finansal oranlarının düzelmesini sağlamıştır. Devlet muhasebe sistemi açısından incelediğimizde ise 2006 ve 2007 yıllarındaki mali tabloların diğer yıllara göre daha ayrıntılı ve tekdüze olarak hazırlandığı belirlenmiştir (Çam, 2008: 97).

Yapılan çalışmada, Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin 2013- 2015 yılları arası ile birleşmeleri sonrası 2016-2018 yılları arası finansal tabloları karşılaştırmalı tablolar analizi yöntemi, dikey analiz yöntemi, eğilim yüzdeleri yöntemi ve oran analizi yöntemi ile finansal performanslarının belirlenmiştir. Belirlenen bu finansal performanslar arasında karşılaştırma yapılmıştır. Literatürde bu konuda yapılan çalışmalar sıklıkla oran analizi şeklinde yapılmış olsa da çalışmamızda karşılaştırmalı tablolar analizi, dikey analiz ve eğilim yüzdeleri analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Hastanelerin Karşılaştırmalı Tablo (Yatay) Analizi

Sivas Devlet Hastanesi ile Sivas Numune birleşme öncesi bilançolarına bakıldığında aktiflerinde artış görülürken birleşme ile birlikte aktiflerinde azalış olduğu söylenebilir. Birleşme öncesi hazır değerlerinde artış kısmı iken birleşme ile birlikte hazır değerlerinin arttığı söylenebilir. Ancak bu artışın sebebi Sağlık Bakanlığının uyguladığı gider esaslı ödeme yönteminden kaynaklanmaktadır. Sağlık Bakanlığının, Sosyal Güvenlik Kurumu ile yapmış olduğu götürü protokol kapsamında hastanenin ticari alacaklarını tahsil etmede sorun olmadığı hatta alacaklarını avans olarak peşin

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 8 Sayı/Issue : 1 Yıl/Year : 2022 ISSN -2149-6161

aldığı görülmüştür. Stoklarda birleşme öncesi Sağlık Bakanlığının hastanelerde uyguladığı azami stok düzeyleri ile ilgili düzenlemelerden dolayı büyük azalışlar olmasına rağmen birleşme ile 2014 ve 2015 yıllarına oranla daha fazla stokla çalışıldığı söylenebilir. Bu durum ileride miatlı sarf ve ilaçlarının kullanım süresinin geçmesi durumu getirebileceği gibi stoklarında nakitte çevrilmesinde sorunlar yaşatabilir.

Birleşme öncesi 2014 yılında duran varlıklarda azalış olmasına rağmen 2015 yılında duran varlıklarda artış olduğu söylenebilir. Birleşme ile birlikte duran varlıklarda büyük azalışlar olmuş ancak bu dönemlere bakıldığında brüt satış hacminin artışı ve ilgili dönemlerde SUT 'da değişiklik olmadığı görülmektedir. Bu durum birleşme ile birlikte yeni hastane açılması ile yatırımların genel bütçe imkânları ile yapıldığı böylelikle üretim ve satışlarda artış olduğu söylenebilir.

Hastanelerin birleşme öncesi 2014 yılında pasiflerinde artış olurken özellikle birleşme ile hastanenin pasiflerinde hızlı bir azalış meydana geldiği söylenebilir. Birleşme öncesi hastanelerin kısa vadeli borçları dönen varlıklar ile karşılanabilirken, birleşme ile birlikte kısa vadeli borçlarının %200'lerin üzerinde artış olduğu ve dönen varlıklarla karşılanamadığı söylenebilir. Birleşme ile birlikte giderin gelirden daha fazla olmasıyla hastanede geliri gider dengesinin bozulduğu, kurumun borç ödeme gün süresinin artışı, bazı malzemelerin tedarikinde sorunlar olduğu ve piyasa fiyatının üstünde malzeme tedarik ettiği söylenebilir. Öz kaynaklar birleşme öncesi kullanımı mümkünken birleşme ile birlikte öz kaynakların negatife geçtiği söylenebilir. Hastaneler birleşme öncesi dönemleri küçük zararlar ile hatta 2014 yılında kar ile kapatmasına rağmen birleştikten sonra sürekli zarar ederek kapatmışlardır.

Hastanelerin Yüzde Yöntemi İle (Dikey) Analizi

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinde birleşme öncesi dönen varlık oranının % 70-80'lerde iken birleşme ile birlikte bu oranın % 80-90 aralığına yükseldiği söylenebilir. Bu oranın yükselmesinde alacakların peşin tahsili ve stok tutarının sürekli artmasından olabilir.

Duran varlık oranı birleşme öncesi %20-30 iken birleşme ile %10-20'lere düştüğü söylenebilir. Dönen varlık ile duran varlıkların arasındaki bu oran olumsuz olarak söylenebilir. Bu durumun nedeni Sağlık Bakanlığının Sosyal Güvenlik Kurumundan tahsil ettiği tedavi giderlerini peşin alması ve hastanelerin giderleri ölçüsünde bir nakit göndermesinden dolayı hastanenin likide düzeyi yüksektir. Birleşme sonrası yatırım yapılmamasına rağmen satış miktarının artması genel bütçe imkânları ile duran varlık yatırımı yapıldığı söylenebilir.

Birleşme öncesi kısa vadeli borçlarda azalma meydana gelirken birleşme ile birlikte kısa vadeli borçların %200-300'ler oranında artışı söylenebilir. Birleşme ile birlikte dönen varlıkların kısa vadeli borçları karşılayamadığı ve bu sebepten Sağlık Bakanlığınca hastaneye üretmiş olduğu hizmet tutarının üstünde bir nakit sağladığı söylenebilir. Ancak bu uygulama uzun vadede Sosyal Güvenlik Kurumu tarafınca da finanse edilebilir bir durum olmadığı söylenebilir. Öz kaynaklarda birleşme öncesi bir artış durumu oluşmuşken birleşme ile öz kaynakların eriyip gitti ve birleşme ile hastanenin sürekli zarar eden bir mali yapıya girdiği söylenebilir.

Hastanelerin Eğilim Yüzdeleri (Trend) Analizi

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinde birleşme öncesi aktiflerinde 2014 yılında 2013 göre artış olmasına rağmen 2015 yılında kısmi bir azalış vardır. Ancak birleşme ile birlikte özellikle 2016 ile 2018 yıllarında aktiflerde % 25 'e yakın bir küçülme görüldüğü söylenebilir. Bu döneme ait dönen varlıklar incelendiğinde birleşme öncesi dönen varlıklarda artış olduğu ve kısa vadeli yabancı kaynakları karşıladığı söylenebilirken birleşme ile dönen varlıklarda azalış olduğu

89

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/usaysad>

(KAYA, Y. / BİÇER, E.B.)

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 8 Sayı/Issue : 1 Yıl/Year : 2022 ISSN -2149-6161

ancak 2017 yılında artış olduğu' da söylenebilir. Dönen varlıklar içinde likitide durumu en yüksek olan hazır değerlerinde özellikle birleşmeden sonra sürekli yükseldiği söylenebilir. Bu durumun nedeni Sağlık Bakanlığının gider tabanlı bir ödeme sisteminden dolayı ve kısa vadeli borçların karşılanmamasından sürekli hastanenin gelirinin üstünde bir nakit akışı sağlamasından olabilir. Aynı dönemde ticari alacaklarında kısa sürede tahsili mümkün olduğu söylenebilir. 2013 yılından sonraki yıllarda ve birleşme sonrası stok tutarlarının 2013 yılına göre daha düşük olduğu söylenebilir. Bu durum Sağlık Bakanlığının uyguladığı azami stok uygulamaları politikalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Duran varlıkların birleşme öncesinde hastanelerde 2015 yılında yatırım yapıldığı ancak birleşme sonrası bu yatırımların azaldığı söylenebilir ancak birleşme ile birlikte yeni bir hastane açılması ve yeni hastanenin yatırım giderlerinin genel bütçeden karşılanması sebebiyle duran varlıklarda azalış olduğu söylenebilir.

Hastanelerde birleşme öncesi 2014 yılında kısa vadeli borçların azaldığı finansal yöneticilerin istediği gibi dönen varlıklarla finansa edilebilirken, birleşme ile birlikte kısa vadeli borçların çok fazla arttığı dönen varlıklar hatta duran varlıklarla karşılanamadığı söylenebilir. Bu durum birleşme ile hastanenin borçlarını ödeyememesi ve ödeme sürelerinin uzamasına neden olduğu söylenebilir. Birleşme öncesi hastanelerin öz kaynaklarının bulunduğu 2014 yılında kâr ettikleri, sonraki yıllarda da az miktarda zarar ile yılları kapattıkları söylenebilir. Ancak birleşme ile birlikte öz kaynakların negatife geçtiği ve sürekli olarak zarar ettiği söylenebilir. Bu mali durum finansal olarak sürdürülebilir bir yapıdan uzaklaşmaktadır diye yorumlanabilir.

Hastanelerin Likidite Analizi

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin birleşmeden öncesi 2013-2015 yılları arasındaki cari oran, likit oran ve nakit oranlarına bakıldığında likidite oranlarının iyi olduğu ve hastaneler için genel kabul görmüş oranlarda ve üstünde olduğu görülmüştür. Dönen varlıkların, kısa vadeli yabancı kaynakları karşılayabilecek bir durumun olduğu söylenebilir. Hastaneler stoklarını elden çıkarmada sorun yaşasalar' da hatta ticari alacaklarını tahsil edilmesinde sorun olsa bile likidite sorunu çekmedikleri söylenebilir. Ancak birleşme ile birlikte cari oran, likit oran ve nakit oranı hızla düştüğü artık hastanenin dönen varlıklarının, kısa vadeli yabancı kaynaklarını karşılayamadığı ve net işletme sermayesinin negatif olduğu söylenebilir. Birleşme ile oluşan bu finansal durum sürdürülebilir değildir. Bu sebepten dolayı Sağlık Bakanlığı tarafından elde edilen gelire göre değil, gidere göre hastaneye nakit gönderdiği görülmektedir. Bu şekilde hastanenin finansal açıdan ayakta durması sağlanmaya çalışılmaktadır.

Hastanelerin Finansal Yapı Analizi

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin birleşme öncesi finansal yapı ile ilgili oranların değerlendirildiğinde finansal yapının iyi olduğu, kısa vadeli borçların oranının toplam kaynaklar içinde genel kabul görmüş oranlar içinde bulunduğu söylenebilir. Öz kaynaklarında hastanelerde bulunduğu ve uzun vadeli borçların rahatlıkla ödenebileceği durumda olduğu söylenebilir. Birleşme ile birlikte kısa vadeli borç oranı çok yükselmiş ve öz kaynaklar negatife geçmiştir. Birleşme ile birlikte finansal yapı bozulmuş, hastanenin kısa vadeli yabancı kaynaklarla finanse edildiği, borç yüküne girdiği ve öz kaynağın eriyip bittiği söylenebilir.

Hastanenin Faaliyet Analizi

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin faaliyet (etkinlik) oranları değerlendirildiğinde alacakların devir hızı ve alacakların tahsil süresi birleşme ile birlikte iyiye gitmiştir. Ancak birleşme ile ticari borçların devir hızı düşmüş ve ticari borçların ödeme süresinin uzadığı söylenebilir. Dönen varlık ve duran varlık devir hızlarının birleşme ile birlikte artışı, öz

90

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/usaysad>

(KAYA, Y. / BİÇER, E.B.)

kaynak devir hızının azaldığı ve negatife geçtiği söylenebilir. Faaliyet oranları ile ilgili bazı oranlardaki birleşme ile birlikteki artış sebepleri Sağlık Bakanlığının uygulandığı ve hastaneleri destekleme niteliğinde politikalardan kaynaklandığı söylenebilir. Bu uygulamalara rağmen hastanenin ticari borçların devir hızı ve borç ödeme süresinde büyük sıkıntılar olduğu söylenebilir.

Hastanenin Karlılık Analizi

Sivas Devlet Hastanesi ve Sivas Numune Hastanesinin birleşme öncesi genel olarak karlılık oranları bakıldığında küçükte olsa karlılık olduğu veya çok küçük zararlar olduğu söylenebilir. Ancak birleşme ile birlikte kar edilmediği gibi sürekli zarar edildiği ve zararın yıllar itibari ile sürekli arttığı söylenebilir.

Sonuç olarak elde edilen verilerle birleşme öncesi ve sonrası kıyaslanacak olursa;

- Hastanelerin birleşme öncesi likidite durumlarının daha iyi olduğu ve dönen varlıkları ile kısa vadeli yabancı kaynakları karşılama durumuna sahip oldukları görülmektedir. Birleşme ile birlikte nakit sıkıntısına girdikleri ve borçlarını ödeyemedikleri ve borç ödeme gün süresinin uzadığı görülmüştür. Bu durum uzun vadede sağlık hizmeti sunumunda aksamalar veya hiç verilememesine sebep olabilir.

- Hastanenin birleşme ile birlikte alacaklarını birleşme öncesine göre daha hızlı tahsil ettiği görülmektedir. Ancak bu durum Sağlık Bakanlığının uyguladığı gider esaslı ödeme sisteminden kaynaklanmaktadır. Bakanlığın bu politikası nakit akışı sağlasa da uzun vadeli uygulanacak bir politika değildir. Sosyal Güvenlik Kurumunda bütçesi bu uygulamaya şeklini kaldırarak bir durumda değildir.

- Hastane birleşmesinden önce kısa vadeli borçların pasifler oranı kabul edilebilir durumda iken birleşme ile birlikte oldukça yükselmiştir. Birleşmeden önce hastanelerin öz kaynakları bulunurken, birleşme ile birlikte öz kaynakların negatife geçtiği görülmektedir.

- Hastanelerin birleşmeden önce bazı yıllar kar ettiği veya küçük zararlar ile yılı kapattıkları görülürken, birleşmeden sonra sürekli zarar eden verimsiz ve etkin olmayan bir kurum yapısına büründüğü söylenebilir.

Tespit edilen bu verilere göre Sivas Devlet Hastanesi ile Sivas Numune Hastanesinin birleşmesinde istenen amaçlara ulaşamamış olumsuz bir finansal yapıya ulaşılmıştır. Hastanenin birleşme ile birlikte likidite durumunun kötüye gittiği, net çalışma sermayesinin negatife geçtiği, ticari borçların tutarının arttığı ve bu borçların kısa vadeli borç şeklinde olduğu, borç ödeme gün süresinin uzadığı, birleşme ile birlikte net satışlar artmasına rağmen giderde meydana gelen artış satışlardan çok fazla olmuştur. Bu durum hastanenin sürekli zarar etmesi ve öz kaynak yapısının bozmuş ve öz kaynaklar erimiştir. Birleşmede istenen amaçtan uzaklaşarak kurum verimsiz bir duruma geçmiştir.

Öneriler

Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak ilgili hastaneye, birleşmesi düşünülen hastaneler ve bu konuda yapılacak bilimsel çalışmalara yönelik geliştirilen öneriler aşağıda sıralanmaktadır.

Çalışma yapılan hastane için öneriler;

Hastanenin kısa vadeli borçları yeniden gözden geçirilmeli ve bu borcun ödenebilir bir yapıya taşınmalıdır. Bu amaçla Sağlık Bakanlığı ve hastane yönetiminin bu durumda olan hastanelere borçlarının ödenmesi için kaynak aktarımı yapılmalı ve bu borç spirali kırılmalıdır. Hastaneye yeniden öz kaynak sağlanmalıdır.

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 8 Sayı/Issue : 1 Yıl/Year : 2022 ISSN -2149-6161

Stok yönetimi ile ilgili çalışma yapılarak özellikle sağlık kurumlarında büyük yer tutan ilaç, sarf, tüketim malzemesi ve laboratuvar grubu malzemelerin stokların minimize edilmesi konusunda çalışma yapılmalıdır. Akılcı ilaç ve akıllı laboratuvar uygulamalarına hızlı bir şekilde geçilmelidir. İki hastanenin birleşmesi sonucu personel fazlalığı ortaya çıktığı ve gider kalemlerinde personele ait ödemelerin büyük yer tuttuğu görülmektedir. Personel sayısı ve görevleri yeniden gözden geçirilmeli branş bazlı ve bölüm bazlı personel sayısı değerlendirmeli kurumun İl Sağlık Müdürlüğünden ve bakanlıktan personel talepleri ihtiyaca göre olması sağlanmalıdır.

Hastaneye yapılacak yatırım harcamaların genel bütçe imkânları ile yapılması sağlanmalıdır. Kısa vadede gelir üretmeyecek yatırımlardan uzak durulmalıdır.

Hastane içinde branş ve bölüm bazlı gelir gider performans analizi yapılması için çalışmalar başlatılmalıdır. Bu amaçla hastaneler bünyesinde finansal analiz birimleri oluşturulmalıdır. Yönetici ve personel üzerinde farkındalık yaratılmalı gelir artırıcı ve gider azaltıcı faaliyetlerde bulunulmalıdır. Finansal analiz birimlerince kısa ve orta vadeli finansal planlamalar, yapılacak yatırımların geri döngüsü üzerinde çalışmalar yapılabilir.

Sağlık Bakanlığı tarafından hastanelerin uzun vadeli yabancı kaynak kullanımı sağlanarak finansal araçların geliştirilmesi sağlanabilir.

Hastane yöneticileri tarafından birleşme öncesi ve sonrası iki hastanenin branş ve bölüm bazlı yatan hasta sayısı, ayaktan hasta sayısı ,ameliyat sayısı ve nitelikli işlem sayıları karşılaştırılmalıdır. Özellikle birleşme sonrası tıbbi işlemlerinde ve sayılarında azalma olan hekim ve bölümler tespit edilmelidir. Bunlara faktörlerin ortadan kaldırması için gerekli tedbirler alınmalıdır.

Birleşmesi düşünülen hastanelere öneriler;

Sağlık Bakanlığı tarafından birleşmesi düşünülen hastane birleşmelerinde, araştırma konumuz olan hastanelerin düştüğü finansal dar boğaza düşülmemesi için birleşme esnasında yeni bir hizmet binasına geçilip hizmet verilecekse birleşme ertelenmelidir. Yeni hizmet binasında belirli bir zaman hizmet verildikten sonra bu birleşme oluşan yeni finansal durum göz önünde tutularak karar verilmelidir.

Araştırma konumuz olan yeni Sivas Numune Hastanesinde hizmet verilmesi için seçilen yeni yeri oldukça sorunlu olduğu görülmektedir. İşletme yer seçimi ile ilgili faktörlere dikkat etmeden seçilen bir hizmet binası yerinde bu finansal sıkıntıların ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Birleşmesi düşünülen hastaneler sadece finansal açıdan değerlendirilmemeli, hastanelere ait SWOT analizleri yaparak güçlü ve zayıf yönleri ortaya koyulmalıdır. Böylelikle birleşmenin nasıl yapılması için gerekli kararlar alınmalıdır.

Hastane birleşmelerinde iki farklı kurum kültürü bir araya gelmektedir. Araştırma konumuz olan hastanelerde yeni bir kurum kültürünün oluşmadığı, her iki tarafta kendi kültürü ve alışkanlıklarının bir birlerine kabul ettirmeye çalıştıkları gözlenmiştir. Bu amaçla birleşmesi düşünülen hastanelerde kurum kültürünün kısa zamanda oluşması yönünde de yöneticilere sorumluluklar doğmaktadır.

Birleşme düşünülen hastanelerin bulunduğu ildeki özel hastane ve üniversite hastanelerinin sağlık alt yapısı, pazar koşulları değerlendirilerek kararlar verilmelidir. Birleşmede meydana gelecek

92

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

<https://dergipark.org.tr/pub/usaysad>

(KAYA, Y. / BİÇER, E.B.)

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 8 Sayı/Issue : 1 Yıl/Year : 2022 ISSN -2149-6161

hizmette aksamalar hastaların diğer sağlık kurumlarını tercih etmesini doğurabilir. Bu durumda hastaların yeniden kazanılmasında güçlükler oluşabilecektir. Sağlıkla ilgili alışkanlık ve tercihlerinin değiştirilmesi kısa zamanda mümkün görünmemektedir.

Yapılacak olan sonraki bilimsel çalışmalar için öneriler;

Sağlık kurumları ait finansal açıdan yapılacak bilimsel çalışmalarda kurumların döner sermaye bütçesi ile genel bütçe birlikte değerlendirilmesi amacıyla iki bütçenin konsolide edilerek değerlendirilmesi daha doğru yorumlar yapılmasını sağlayacaktır.

Kamu, özel ve üniversite hastanelerinin her yıl internet sitelerinde bilanço, gelir tablosu gibi finansal araçlarını yayınlaması bu türde yapılacak bilimsel çalışmaların sayısını artıracaktır. Böylelikle bu kurumlarda görev alan yöneticilerinde diğer hastanelerle kendi finansal durumlarını karşılaştırma imkânını sağlayabilmektedir.

Çıkar Çatışması: Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Ağırbaş, İ. (2014). Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim ve Maliyet Analizi, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Akgüç, Ö. (2013). Mali Tablolar Analizi, Genişletilmiş 15. Baskı, Avcıol Basım Yayımları, İstanbul.
- Alper A. (2016) Kamu Hastanelerinde Finansal Performansın Oran Analizi İle Ölçülmesi: Sivas Numune Hastanesi Örneği, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi
- Cleverly, W. O. & Cameron, A. E. (2007). Essentials of Health Care Finance, Sixth Edition, Jones and Bartlett Publishers, USA.
- Çam, H. (2008). Sağlık İşletmelerinde Finansal Performansın Değerlendirilmesi: Karaman Devlet Hastanesi Örneği, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanayi ve Teknoloji Yönetimi Anabilim Dalı, Konya, Yüksek Lisans Tezi
- Demirtaş, M. (2016). Bir Sağlık Bakanlığı Hastanesinin Afiliasyon Öncesi ve Sonrası Finansal Performans Analizi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Muğla, Yüksek Lisans Tezi
- Eyüboğlu, O. (2019). Sağlık Bakanlığı Eğitim ve Araştırma Hastaneleri ile Kamu Üniversite Hastanelerinin Finansal Oranlarının Karşılaştırmalı Analizi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi
- Gapenski, L.C. (2005). Healthcare Finance: An Introduction to Accounting and Financial Management, (3rd ed.), AUPHA
- Janati, A., Samaneh, V. & Jafrabadi M. A. (2014). “Development of Financial Indicators of Hospital Performance”, Journal of Clinical Research & Governance, 3:92-98.
- Karapınar, A. & Ayıkoglu Zaif, F. (2013). Finansal Analiz, Yenilenmiş 3. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Orak, S. (2015). Ankara İli Sağlık Bakanlığı Hastanelerinin 2008-2013 Dönemi Finansal Performansının Oran Analizi İle İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Kurumları Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara, Yüksek Lisans Tezi

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 8 Sayı/Issue : 1 Yıl/Year : 2022 ISSN -2149-6161

Özer, Ö. (2012). Mali Tablolar Analizi: Bir Hastane Örneği. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6,183-199,

Poyraz, E. (2008). Finansal Yönetim, Ekin Yayınevi, Bursa.

Sağlık Bakanlığı, (2018). Sağlık İstatistikleri Yıllığı, Sağlık Bakanlığı Yayını, Ankara

Sariaslan, H. & Erol, C. (2008). Finansal Yönetim Kavramlar, Kurallar ve İlkeler, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Sayılgan, G. (2006). Soru ve Yanıtlarla İşletme Finansmanı, Turhan Kitabevi, 2. Bası, Ankara, Ocak

Tokat, M. (2014). Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim ve Maliyet Analizi- Önsöz, Ankara: Siyasal Kitabevi.